

Izhaja vsak petek.

Uredništvo in
upravnništvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

NAŠA MOČ

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4—
pololetna . . . „ 2—
četrtnoletna . . . „ 1—
Posamezna št. „ 0'10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Stev. 29.

V Ljubljani, dne 19. junija 1914.

Leto IX.

Obletnica prve koroške skupine J. S. Z. v Črni.

Dne 8. junija je minulo leto dni, kar je bila ustanovljena prva koroška skupina J. S. Z. v Črni. Po govoru delavca Vek. Zajca iz Velenja se je priglasilo 21 članov; od tistega dneva pa neprenehoma raste skupina. Celo iz Možice je pristopilo toliko članov, da je bilo treba tam 25. marca 1914 ustanoviti novo skupino. V našem rudniku je sedaj v J. S. Z. organiziranih nekaj čez eno desetinko rudarskih delavcev v Črni—Možici. Po enem letu obstoja je prekosila J. S. Z. socialnodemokratsko organizacijo, ki obstoja že od leta 1907. Bodočnost pa je naša in more biti edino-le naša. Socialni demokrati ne bodo na število lahko kaj več pridobili, ker so si ravno s svojim protiverskim programom izpodbili tla. Ne pravim, da bi bila njih strokovna zveza kot taka protiverska. Nje vodstvo je protiversko. Tudi ni njih strokovna zveza samostojna organizacija, ampak je v službi politične socialne demokracije, ki pa je izrecno kulturnobojna in protiverska. Naši delavci pridejo vedno bolj do prepričanja, da pridejo po katerisikoli socialnodemokratski organizaciji na protiversko pot. Tega pa pošten slovenski delavec noče.

Socialnodemokratska organizacija pa tudi ne more računati sebi prijateljev iz kmetijskih vrst, pa tudi ne iz obrtniških. Iz kmetijskih vrst že zaradi svoje protiverske marke ne, iz obrtniških pa zaradi tega ne, ker je obrtništvu načelno nasprotna in mu prorokuje popoln propad. Zato je pa tudi proti vsaki povzdigi obrti potom države ali dežel. Da pa v vrstah rudniških podjetnikov ne bode našla prijateljev, je gotovo. Socialna demokracija po celi možiški dolini ne bode mogla dobiti v nobenem drugem sloju zaslombe. Navezana bode vedno le nase. Sedaj si pa mislimo slučaj stavke. Če ima stavkujoča organizacija razum podjetnikov še ostalo prebivalstvo proti sebi, je izgubljena.

Pojdimo korak naprej. Rudnik bode s časom imel dovolj delavcev, da ne bode več jemal novih. Ravno pri našem rudniku je pa dovolj oženjenih delavcev, ki imajo obilo otrok. Kaj pa potem s temi šoli odraslimi otroci, če ne dobio več dela v rudniku. Ali naj gredo proč od starišev v tujino v najnevarnejših letih. Težko bodo dobili primernih služb brez močne organizacije. Službe tudi ne bodo mogli dobiti med socialnimi demokrati, kajti ti navadno nimajo

jo drugim dati dela. Organizacija pa nima in tudi ne bode imela dobrih zvez z drugimi stanovi, ker jim je načelna sovražnica.

Iz teh vzrokov socialnodemokratska strokovna organizacija v možiški dolini nikdar ne more priti do odločujočega vpliva. Lahko še životari par let, lahko se doseže, da pride še več delavcev ob delo, kot jih je že edinole zaradi organizacije, ki misli, da bode s svojo ostro kritiko zakrila svojo onemoglost.

Do odločujočega vpliva v možiški dolini pa tudi nikdar ne morejo priti takozvani »rumeni«. Rekrutirajo se iz najbolj strastnih Nemcev in nemčurjev. Dne 25. marca 1914 so imeli svoj ustanovni shod v Možici, potem pa so začeli boj z vsem terorizmom. Tri tožbe so že bile posledica tega terorizma. Vsakega bojkotirajo, če ni z njimi, črni se in prenašajo pošte. Saj je rekel sodnik pri eni teh tožb predsedniku rumenih: »Das Postentragen überlassen sie den alten Weibern.« V verskem oziru so še mnogo bolj zagrizeni kot socialni demokrati, ker je dobro znano, v kaki zvezi so rumene organizacije z dr. Pollauf-om in »Novonemški kulturni zvezi«. Odločen boj ne le krščanstvu, ampak vsaki veri; nemštvo je njihov bog-malik. Njih zveza s protestantsko »Südmarko« je dovolj znana, saj skoraj v vsaki številki »Volksrecht« agitirajo za njo. Značilno je, da možiška požarna bramba, ki se rekrutira iz teh vrst, pri pogrebih noče iti za križem, ampak nese nemčurški delavec frankfurtarski trak spredaj; križ pa nesejo pred mrličem. V življenju »stramm deutsch«, po smrti pa bodi nam križ v tolažbo.

V narodnem oziru so odločni nasprotniki Slovencev, četudi jih je večinoma slovenska mati rodila. Slovencem ne pripoznajo mirnega življenja na lastni zemlji. Ugonobiti jih hočejo.

V gospodarskem oziru so pa cele ničle, ker ne smejo sami misliti, ampak se jim misli vlivajo od uradnikov. Malokdaj pa je za delavca prav, kar nese uradniku. Naslanjajo se čisto na voljo podjetnikovo. Njemu se izročijo na milost in nemilost. Če je podjetnik dober mož, ki hoče delavcu dobro, bi ne bilo še tako slabo; če je pa podjetje delniška družba in si mora marsikdaj ravnatelj nakopati jezo in preklinjanje nešteti zaradi kapitalističnih namenov družbe, potem je druga. Odkritih prijateljev si delavstvo med podjetniki ne more iskati tako, da bi brez skrbi izročilo njim svojo usodo. Podjetje rabi delavce v rumenih organizacijah, da uniči vse samostojne eksistence v okolišju in jih

sebi udinja, jih izrablja pri volitvah, da gredo za kandidate v boj, ki so kapitalistom po volji; treba je le male zamere, potem izide takoj parola: V to gorištilno ne več, k temu obrtniku ne, v tej trgovini nič kupovati. Na tak način korumpirajo vso prebivalstvo, da čaka na vsak migljaj od podjetja. Ko pa je enkrat vse mehko in navajeno jarma, potem ubogo delavstvo. Samo si je odrezalo vejo, za katero se bi v sili lahko prijelo. V svojem nerazumevanju je pomagalo usužnjiti vse samostojno prebivalstvo podjetju; ko pa pride sila, ni več kmeta, na katerega se bi moglo zanesiti delavstvo, ni obrtnika in gostilničarja, ni trgovca, ki bi si upal delavcu pomagati. Niti prostora za zborovanja ne dobijo več. Ko pride tako daleč, pa je kes prepozen. Pri teh razmerah ni upanja, da bi si delavstvo samo kovalo verige.

Ne socialna demokracija ne rumena frakarija ne morete rešiti za delavce ugodno v možiški dolini socialno vprašanje. Edinole Jugoslovanska Strokovna Zveza more to delo izvršiti. Kdaj? To je odvisno od delavstva samega. Ko se ji bode delavstvo priklopilo, potem šele more za delavstvo kaj storiti. Sedaj si more pot le pripraviti. Ohraniti mora dobro razmerje med delavci in kmeti. V tem oziru je dosegla že črnska skupina veliko. Ko pridejo krščanski delavci skupaj s kmeti, se najboljše razumejo. To se najbolj čuti »pri Drofelniku« v Črni. Gost sedi tik gosta in se živahno pogovarja. Ni ločiti kmeta od delavca. Isto ugodno razmerje vlada med krščanskimi obrtniki in delavci. Vse se dobro zaveda: Delavec rabi kmeta in obrtnika v zaslonbo, kmet in obrtnik pa rabi tudi delavca, če hočeta ohraniti prostost.

Velikega pomena bode to prijateljstvo tudi v slučaju, da mladi, šoli odrasli otroci ne bodo mogli več pri rudniku dobiti zaslужka. Na kmetih bi še mnogo deklet in mnogo fantov dobilo kruh. Med obrtniki pa bi se s časom tudi dalo doseči, da bi obrtniki ne le za krajevne potrebe proizvajali, ampak si osvojili večji trg. To pa bi dalo zopet mnogo ljudem kruha; s kruhom pa domovino.

Take in slične misli prihajajo ob naši obletnici. Navdajajo nas z veseljem upanjem v bodočnost. Korak za korakom dosledno naprej. V Črni je bila prva skupina J. S. Z. na Koroškem; hoče pa tudi zanaprej ostati prva.

stopno povest, ki sem jo kasneje z nje-govo pomočjo zapisal:

Tiste dni je imela Kalifornija popolnoma drugo lice, nego dandanes. Pokrajina, takrat res rjava samih Meksikancev, je zdaj dejansko bela, in kar je bilo takrat mogoče, je danes nemogoče.

Ko je Vasquez umoril prvega človeka, — star šestnajst let — je bežal tristo milj proti severu v medidočinsko pokrajino in po daljšem potovanju se je s pomočjo svoje polkrvne matere Guadalupe Cantico pridružil roparski četi pod kapitanom Soto. To je bilo začetkom petdesetih let.

S tem zloglasnim banditom je, izvršivši nešteto tatvin in nesramnosti, padel Vasquez pravici v roke in je bil obsojen na pet let v ječo San Guantín. Prav kmalu sta ta dva predrzna lopova ušla srečno iz ječe, toda za tri tedne sta bila zopet na varnem za omrežjem. Šest let v San Guantínu pa vendar ni ohladilo njegove krvi.

V imenovanem presledku je zbral krog sebe tolpo razvpitih meksikanskih roparjev. Njegov svak Leiva in nekaj drugih mož se je združilo v San Falisku; ti so bili poglavarji te bande. V ti dobi njegovega lopovskega življenja sem se prvič sestal z njim.

Bil sem v Frisco, da opravi neko

Vzgoja otroka in država.

Pouk naj služi v prvi vrsti, da se ne napolnuje glava samo z različnimi učenostmi, ampak da res tudi kaj za življenje koristnega ostane v glavi. Kaj pomaga množina pridobljenih učenosti! Bistvo vzgoje ne obstoji v tem, da se ustvarjajo in razširjajo spoznanja in misli, bistvo obstoji pred vsem v vzgoji volje in čuta. Kako potrebno je zato posebno za širše mase, da ne bodo pozneje igrača v rokah brezvestnih demagogov. Napraviti mora šola iz otroka može dejanja, pravične in stanovitne neomahljive značaje. Pouk, ki ne stremi za tem, je brezuspešen in nevaren. Duševna kultura ni nikdar garancija tudi za moralno. Navadimo otroka, da se mu stуди lenoba, da ljubi delo in da ima veselje nad svojo fizično energijo in moralno silo. Delovati in vedno delovati, vedno napenjati voljo, to je življenje, to je napredek in to je bodočnost. Otroku delavca, ki tako zgodaj vstopi v praktično življenje, mora že v mladih letih imeti trdni temelj, ker drugače propade kmalu in utone v morju proletarijata. Stariši ne morejo dati tega otroku, zaradi tega mora šola skrbeti, da naredi iz otroka krepke značaje, trdne na duši in telesu. Učenost pride že pozneje, ko se otrok bolj razvija in pokaže svojo individualnost. Časi in ž njim potrebe človeštva se jako hitro spreminjajo. Pameten zakonodajalec bo tudi vzgojo mladine prilagodil razmeram časa; en del dneva za pouk, kolikor zamore zmagati otrok, drugi del dneva deloma vaji života, deloma vpelje v razne strokovne potrebe. Vzgoja mladine je lahko do gotove dobe za vse enaka, pozneje se pa itak ločijo. Otroci delavcev potrebujejo praktične vzgoje in ker je teh ogromna večina, se mora pouk in vzgoja tudi temu prilagoditi. Otroku takozvani višjih stanov pa praktična vzgoja tudi ne bo škodovala. Danes zahteva vzgoja manj teorije, pa več prakse, naglo vrvenje življenja pa značajne in kreposte ljudi, drugače bo nevarnost za socialni red vedno večja. Pomen delavskih mas raste od leta do leta, vzgojimo ta naraščaj, da bo res napredoval, da bo res zadovoljen. Pametno in ne šablonsko vzgojeni otroci postanejo inteligentni državljani, sposobni služiti domovini lojalno in nesebično. Nasprotniki vsake mehkužnosti in brezdolja se bodo varovali vsega, kar oslabuje moža in ga ponižuje, to je stremljenje samo po uživanju življenja. Taki ljudje postanejo slepo orodje v rokah političnih špekulantov in so za vse sposobni,

Kako so ujeli roparja Vasqueza.¹

Angleško C. Richardson. — Slovensko dr. J. K.

Brezskrbno sem jezdil vesel in zdrav; — Fred A. Lomas, dobro znan meščan iz San Francisco je bil tako prijazen, da me je spremljal.

Počasi sva prejezdila vso dolžino sloveče, plodovite doline Sv. Klare od San José do Carnadaro. Potem sva nadaljevala svojo prijazno pot do San Banita in Tres Pinos, odkoder sva se obrnila skozi pogorje proti zapadu, prešla Salinar in precej hitro sva jo potegnili blizu Montarey v bližini haciande Los Falix.

Ponoči sva privezala najina konja, skuhala večerjo pri ognju iz pinijinih korenin in se položila, da popušiva vsak svojo pipo, preden se spraviva pod svoje težke odeje — noči so namreč časih v tem kraju zelo mrzle, — da zaspiva do zore.

»Ali ste že bili kdaj prej na tem mestu,« vprašam prijatelja.

¹ Ker nas zdaj vse zanima meksikanska domača vojska, priobčujemo to popolnoma resnično zgodbo, ki naj pouči naše bralce o meksikanskih razmerah. Gotovo jim bo dobro došla!

»Ali sem bil,« odvrne s smehom. Več nego enkrat. Ta divja majhna vas Los Falix je rojstni kraj kalifornskega roparja Vasqueza. Ko je vrelo v meni hrepenenje, da bi ujel tega zloglasnega lopova, je ta okolica večkrat slišala odmeve mojih stopinj, tako vam pravim. Kakšen lump je bil, — največji bandit, ki je kdaj nadlegoval Kalifornijo! Soto, Moreno in Sanati so bili dovolj globoko vsem v zavesti, toda Tiburcio Vasquez je bil najgloblje izmed njih kot najpogumnejši in najvitejši med vsemi. Ni bil pa romantična oseba, razen v očeh Meksikancev, ki se še sedaj s ponosom spominjajo nanj.

Sempatja sem bil že slišal o Vasquezu, polkrvnem kalifornskem roparju, toda podrobnosti o njem nisem vedel. Lomas je bil, preden je začel trgovske posle v City of the Golden Gate, med drugimi pustolovskimi poklici, in konjski trgovec, torej popolnoma sposoben govoriti o kalifornskih roparjih tistega časa.

»Ali mi hočete kaj povedati o Vasquezu?« vprašam.

»Zakaj ne?« odvrne Lomas. »Povem vam lahko mnogo; kri mi vre, če mislim nanj in na njegova dejanja. Toda, če vam je všeč, se omejim samo na svoj osebni stik z njim.«

Nato mi začne pripovedovati na-

ker se niso nikdar učili moške samozvesti in trdne volje. Zahtevajmo remeduro dosedanje teoretične šablone vzgoje otrok, ker se moramo v prvi vrsti ozirati na milijone nižjih slojev, da postanejo zavedni, značajni državljani in postanejo v resnici in v vsakem pomenu besede državo ohranjujoči element.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

ROMANJE H GOSPEJ SVETI.

V nedeljo, dne 21. junija, pohitimo h Gospej Sveti. Prosim, naj se razvije največja agitacija, da bodo naše vrste romanje sta se namreč zavzeli tudi Slov. ob tem našem romanju velike. Za naše kršč.-soc. zveza in Jugoslovanska Strokovna Zveza, ki se s svojimi organizacijami v ljubljanski in kamniški okolici, na Notranjskem in na Dolenjskem nam pridružita. Vožni listki za vožnjo Ljubljana državni kolodvor (Spodnja Šiška) v Gospo Sveto in nazaj ter za vožnjo po Vrbskem jezeru bodo stali za III. razred 6 K 50 h, za II. razred pa 10 kron.

Upamo, da bo to eno najlepših naših dosedanjih romanj, ker tako Gospa Sveta kakor Vrbsko jezero, kjer bomo imeli pri Materi Božji na Otoku pete litanije, sta krasni točki. Gospa Sveta, zgodovinsko važen kraj, kjer so ustoličevali koroške kneze v slovenskem jeziku, je že samoposebi vreden, da si ga vsak zaveden slovenski delavec in delavka ogleda. In to krasno Vrbsko jezero! Nihče je ne pozabi, kdor ti ga enkrat vidi in se po njem vozi. Vreden je pa tudi Celovec že sam, da si ga ogledamo. Eno najlepših mest, ker zidano zelo pravilno z lepo lego. Ker nam je že ugodilo ravnateljstvo državnih železnic in se bomo iz Celovca odpeljali šele ob 7. uri 3 min. zvečer, bomo lahko krasoto na Vrbskem jezeru vživali dlje, kakor smo to prvotno nameravali.

Cerkveno opravilo pri Gospej Sveti in pri Materi božji na Otoku opravi naš prijatelj č. g. p. Teodor Tavčar. Petje preskrbi pevski zbor našega Katol. društva za delavke v Ljubljani pod vodstvom pevovodje č. g. Ferjančiča.

Odbor bo skrbel z vsemi svojimi močmi in silami za to, da se bo romanje tako izvedlo, da bodo z njim udeleženci in udeležence zadovoljne.

Vozili se bomo tako-le:

S kolodvora v **Spodnji Šiški** se odpeljemo 21. junija 1914 ob 3. uri 3 min. zjutraj, iz **Vižmarjev**, kjer vlak obstane, ob 3. uri 11 minut zjutraj, iz **Medvod**, kjer tudi obstane vlak, ob 3. uri 20 min. Naprej do Jesenic vlak ne obstane. Na Jesenice se pripeljemo ob 4. uri 46 min. zjutraj, z Jesenic pa ob 4. uri 50 minut. Z Jesenic se popeljemo naravnost v Gospo Sveto, kamor se pripeljemo ob 6. uri 5 minut zjutraj.

V Gospej Sveti bo peta sveta maša s cerkvenim govorom ob pol 7. uri zjutraj; po sveti maši zajtrk. Podamo se tudi k prestolu, kjer so ustoličevali v slovenskem jeziku nekdanje koroške vojvode. Iz Gospe Svete se odpeljemo v **Celovec** ob 9. uri 51 minut. V **Celovec**, glavni kolodvor, se pripeljemo ob 10. uri 3 minute dopoldne. Ogledamo si v skupinah mesto.

Ob 12. uri opoldne je v hotelu Trabesinger skupno kosilo. **Opozorjamo in prosimo, da naj se vsi udeleženci skupnega kosila udeležijo**, ker ni svetovati, da bi se posamezniki sami po Celovcu potikali.

Čas litanij na Otoku kakor tudi odhod k Vrbskemu jezeru se naznani v Celovcu, kakor tudi red, po katerem se bomo z Vrbskega jezera vrnili v Celovec.

Iz Celovca glavni kolodvor se odpeljemo ob 7. uri 3 minute zvečer.

Vsak udeleženec naj pazi, da ne zamudi vlaka, ker če ga zamudi, bo moral vožnjo s kakim drugim vlakom sam plačati!!!

Na **Jesenice** se pripeljemo ob 8. uri 27 minut zvečer, z Jesenic se odpeljemo ob 8. uri 34 minut zvečer in se pripeljemo v **Medvode** ob 9. uri 44 minut, v **Vižmarje** ob 9. uri 53 minut in v **Ljubljano (Spodnja Šiška)** ob 10. uri 2 minuti ponoči.

Vsi in vse na agitacijo, da bo naša udeležba pri tem romanju ogromna, primerna naši krščanskosocialni delavski organizaciji v ljubljanski tobačni tvornici!

Kdor se želi našemu romanju pridružiti, naj to naznani na naslov Mici Andlovic, Ljubljana, tobačna tvornica, in naj denar za vožnjo po poštni nakaznici pošlje. Nemudoma se mu bode poslala legitimacija.

Podporno društvo delavcev in delavk v ljubljanski tobačni tvornici.

Skupno kosilo v hotelu Trabesinger, ki je bo moral vsak sam plačati, bo stalo 80 vinarjev, in sicer juha, meso, prikuha in kruh.

× × ×

Vpokojene so delavke Marija Zakotnik, Uršula Kušar, Uršula Merhar, Marija Zajc in Uršula Mazovič.

Socialni demokrati stavkolomci. Član načelnštva socialnodemokratske zveze tobačnih delavcev Merschinsky je tožil urednika časnika »Fachblatt der Tabakarbeiter«, ker mu je očitil stavkolomstvo. Pravda se je končala z oprostitvijo obtoženca, a Merschinsky je prijavil vzklic. Dne 11. maja t. l. se je vršila vzklicna razprava, pri kateri pa je sodišče potrdilo razsodbo prvega sodišča. K vzklicni razpravi sta bila na predlog tožitelja povabljeni kot priči tudi poslanec Forstner in sodrug Austler od socialnodemokratske zveze transportnih delavcev. Medtem ko je zastopnik tožiteljev dr. Spielmann pri prvi razpravi povdarjal, da morejo za časa stavke v svoji stroki povzročiti stavkolomstvo, je izjavil poslanec Forstner pri drugi razpravi, da se more stavka posrečiti le tedaj, ako vlada med vsemi delavci solidarnost. Na vprašanje tožiteljevega zastopnika, če smatra Forstner delo Merschinskyjevo (ki je za časa stavke spedijskih delavcev po svojem končanem delavnem času ekspediral na kolodvor zaboje) za stavkolomstvo, je izjavil Forstner, da se ne čuti poklicnega izrekati o tej stvari svojo sodbo, vendar pa mora postopanje Merschinskyjevo označiti najmanj kot nekorektno. Ker se je pri prvi razpravi izpovedala priča Pattermann (načelnik socialnodemokratske zveze tobačnih delavcev), da je dal sodrug Austler dovoljenje, da sme Merschinsky opravljati spedijska dela, je Forstner na tozadevno vprašanje izjavil, da Austler za taka dovoljenja ni odločilni faktor, ker je samo uradnik zveze. Sodrug Austler pa je izpovedal, da bi Merschinskyju delo med stavko samo odsvetoval, ker bi ga mogoče lahko stavkujoči pretepli. — Ta zadeva kaže zopet jasno, da so stavkolomci doma v socialnodemokratski organizaciji in da so neprestane čenče socialnodemokratskih listov o krščanskosocialnih stavkokazih gola natolčevanja. Stavkokaz Merschinsky pa je še danes član načelnštva socialnodemokratske zveze tobačnih delavcev.

Socialni demokrat požiga katoliške cerkve.

Strašne stvari so se godile minuli teden v Italiji, stvari, ki si jih moramo tudi slovenski katoliški delavci in delavke trajno v svojo spominsko knjigo zabeležiti. Rdeča svojat, ki je zapeljala ubogo paro in spravila v rdečkarški tabo vrsled lenobe in brezbržnosti vodilnih katoliških italijanskih krogov laško delavstvo, je zopet v celi svoji najsurovejši obliki pokazala, kako peklensko da sovraži katoliške cerkve. **Socialni demokratje so minuli teden požigali v Italiji katoliške cerkve!** To povejte, delavci, delavke, socialnim demokratom, kadar bodo zopet poizkušali lagati in vas farbat, češ, da socialna demokracija vere in cerkve ne sovraži. Zelo značilno je, da socialnodemokratsko graško dnevno časopisje proticerkvena junštva minulega tedna, ki jih je rdeča sodrga v Italiji zločinsko storila, svojim bralcem in bravkam zakriva.

Socialna demokracija napove splošno stavko.

V Jakinu so v neki rabuki redarji ustrelil nekaj rdečih razgrajačev. Socialnodemokratska delavska zveza je zato proglasila v celi Italiji splošno stavko, ki se je tudi izvedla. Mislil bi kdo, da so na svojih shodih le protestirali proti armadi, a kaj šel! Bili so se sicer z redarji in z vojaki krvavi spopadi, ampak vse svoje besno sovraštvo so socialni demokrati pokazali nasproti cerkvam in dokazali, da katoliško cerkev bolj sovražijo, kakor po njih osovraženi sedanji družabni red.

Požiganje cerkva v Cesenaticu in v Imoli.

Laški ministrski predsednik Sallandra je v laškem državnem zboru poročal, da so zažgali socialni demokrati staroslavno cerkev, ki je zgodovinskega pomena, v Casenaticu. Tudi v Imoli so socialni demokrati poizkušali zažgati cerkev.

V Fuzignanu so vdrlí socialni demokrati v cerkve.

V trgu Fuzignanu, ki šteje 5000 prebivalcev, so napadli socialni demokrati, ki so se jim tudi republikanci in anarhisti pridružili, vse štiri cerkve. Ker cerkva nihče branil ni, so vdrlí vanje in jih popolnoma oplenili. Stole, klopi

in izpovednice so vlekli na ceste in z njimi zgradili barikade. Svete podobe so trgli in zažigali, raztrgali so tudi in zažgali mašne knjige in sveti križ.

Rdečkarji zažgali cerkev v Alfonzinu.

V Alfonzinu, kraju s 3000 prebivalci, so socialni demokrati zažgali cerkev, ki je do tal pogorela. Nadalje so opustošili eno zasebno kopelico in zažgali zasebno kapelico grofa Manzonijskega.

Zažiganje katoliških cerkva in zasramovanje katoliškega duhovnika v Mezzanu.

V Mezzanu pri Ravenni so socialni demokratje zažgali vse cerkve. Ko so cerkve pogorele, so vdrlí v župnišče, vzeli župniku vse, kar je imel, reveža župnika so prisilili, da se je slekel, nakar so med strašnim zasramovanjem sežgali duhovnikovo obleko.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

Poročilo štajerskega okrožja J. S. Z. V nedeljo, dne 14. junija, je priredilo štajersko okrožje J. S. Z. dva lepo uspešna shoda. Prvi se je vršil dopoldne ob 11. uri v Framu, drugi pa popoldne ob 3. uri v Gornji Polskavi pri g. Uranjeku. V Framu so govorili okrožni predsednik g. Franjo Žebot, tajnik Zajc in Ferdinand Lešnik. V Gornji Polskavi pa so govorili g. državni in deželni poslanec Pišek, okrožni predsednik g. Fr. Žebot in delavski tajnik Vekoslav Zajc. Na obeh shodih je vladalo veliko navdušenje za J. S. Z. ter pristopilo prav lepo število novih udov.

Črna. Dne 29. junija 1914 po drugi maši hoče praznovati skupina J. S. Z. svojo obletnico z javnim zborovanjem.

Črna. V nedeljo, 7. junija 1914, so imeli rumeni zborovanje. Pravijo, da ljubijo luč in svobodo. Na zborovanje pa ne pustijo nikogar kot svoje izvoljene. Se pač bojijo, da bi kdo zvedel kakšne otrobe dobijo rumeni backi za požirati. Poročila o zborovanjih pa obstojijo iz samih fraz. Kdo se torej boji luči? Rumeni jezikači! Po dobrih dveh mesecih svojega obstanka si še niste upali javno povedati, kaj je vaš namen. Mi imamo vedno javna zborovanja; tudi sociji jih imajo, Judež pa je šel v temi k farizejem Jezusa izdati. Pravite, da imate 100 članov, pa tako strahopetni. Kadar Nemcu in nemčurju pride v glavo količjak dobra misel, jo iztrobi po vsem svetu, kadar pa pride kot pride lisica kure krast, pa lezejo pri zadnjih vratih ponoči noter.

Črna. Socije nihče ni vprašal, če se sme pisati tudi iz Črne v »Našo Moč«. Mislijo si mogoče: sociji pišemo v »Rudarja«, v »Zarjo«, v »Glück auf!«, v »Arbeiterwille«, krščanski delavci pa naj imajo le političen list kot je »Mir«. »Naša Moč« je vendar za vse slovenske delavce stanovski list; zato naj zvedo iz nje tudi ostali slovenski delavci, kako se gibljemo v Črni. Da mogoče to ni všeč socijem, to ni vseeno. Naj zvedo tudi v Trbovljah in v Zagorju, v Velenju in Grižah, v Ljubljani in Idriji, na Jesenicah in v Vevčah, v Gorici in Trstu, kakšni delavski prijatelji so črnški sociji. Po listih se hudujejo nad kapitalisti, pri volitvah pa gredo z njimi proti krščanskim delavcem.

Prevalje, Koroško. Kako da je bila ustanovitev J. S. Z. potrebna in kako da je pri nas na mestu, nam je pokazalo zborovanje pretečeno nedeljo, 7. junija. Poprej se je na tem mesečnem zborovanju delavskega društva zbralo kakih 15 do 20 članov in še teh večina starih in zraven par žensk, tako da se dostikrat res skoro ni izplačalo predavati ali govoriti. In glej, zdaj, odkar imamo tu J. S. Z. pa je stvar drugačna; in to smo videli v nedeljo. Zbralo se je okoli 60 članov in nečlanov in med temi dosti mladih delavcev, ki so z zanimanjem sledili govoru tajnika preč. gosp. Štiha. Pristopilo je zopet šest novih članov k J. S. Z. Na predlog g. predsednika Kogelnika se je tudi debatiralo o preustroju že okoli 40 let obstoječega delavskega društva, in sicer tako, da naj bi delavsko društvo imelo še naprej na svojem programu izobrazbo svojih članov, a kar se tiče zavarovanja, to naj bi pa prevzela J. S. Z. in naj bi vsi člani delavskega društva postali člani J. S. Z., ker ta nudi veliko več ugodnosti kot delavsko društvo. O tem bode enkrat sklepal izredni občni zbor delavskega društva. Da se torej gibljemo, se vidi, in dal Bog, da bi se kmalu uresničile besede, katere je izrekel pred kratkim g. Razgoršek: »Možiška dolina vstaja«, to je, delavstvo naj se organizira v J. S. Z. in potem bode prišel kmalu dan vstajenja Možiške doline. Kvišku črna organizacija — saj črne od dela so roke — in potem bode rdečkarje in rumenčarje strah!

Naročajte sobotnega »Slovenca«

Slovenski železničar.

Pismo iz Belokrajine. Tovariš iz Belokrajine nam piše: Rad bi vam že priložil kako belokranjsko pristopnico, ampak za sedaj mi še ni mogoče, ker razmere še niso popolnoma normalne. Delavstvo še ni stalno, temveč se še vedno menja; so pa tudi večinoma tuji elementi, ki bodo šli dalje po svetu za boljšim kruhom. Upam pa, da se mi pospreči dvigniti zastavo J. S. Z., ko se bomo enkrat iz vseh vetrov skupaj skockani trpini med seboj popolnoma spoznali. Ob otvoritveni slavnosti smo smeli mi železničarji — vsaj mi bodoči garači — gledati in pokusiti vse veselje le od daleč. Jaz za mojo osebo vem, da sem napravil tisti dan za spomin 20 km poti. Kraj se mi dopade, prebivalstvo je dobro napram nam železničarjem, ne morem pa reči, da bi bil tudi s c. kr. pošto zadovoljen. Slišite, komaj pol ure sem oddaljen od pošte, pa dobivam sobotne časopise, če gre po sreči, šele v sredo. Pošto raznaša podeželni pismo- noša, ki prihaja k nam po trikrat na teden, ne dostavi pa vsakemu naslovniku v roke, ampak pusti vse v neki gostilni, koder si naj vsak sam to svoje poišče, če še ni kdo drugi pobral. V tem oziru se jasno pozna, da je bila drugače lepa Belokrajina dolgo ločena od napredujočega sveta. Kar se tiče službenih razmer, smo pač tu kakor tam pri slavni državni železnici, korakamo dosledno vedno le navzdol namesto do boljšega navzgor. Prožnim strežajem je odmerjeno po 5 km proge. Služba — od 5. ure zjutraj pa do 11. ure ponoči — je permanentna; na mesec je določen samo en celi prosti dan in pa enkrat 6 ur za obisk božje službe. Torej 18 ur službe in komaj 6 ur počitka, tako civilizirano so nas vpregli. Da je bila ta železnica potrebna, priča že sedanji promet, ko ljudje še niso našli vsega, kar se da premakniti in prodati. Možem, ki so jo omogočili, gre neomejena hvala prebivalstva, sedaj pa naj se še zavzamejo za zboljšanje naših službenih razmer in hvaležni jim bomo tudi mi.

× × ×

ZAKONSKI NAČRT V PRID LAŠKIM ŽELEZNIČARJEM.

V zadnji številki »Naše Moči« smo se pečali s švicarskimi in nemškimi železnici in njih odredbami v prid uslužbencem. Sedaj pa pogledajmo enkrat nekoliko k našim zaveznikom — laškimi kolegom. Šele, ko bomo obiskali vse, tedaj bomo imeli pravo sliko od tu in od tam pred nami. Torej: Med laškimi železničarji se je v zadnji polovici lanskega in v začetku letošnjega leta začelo prav resno gibanje za zboljšanje njih gmotnega položaja in službenih razmer. Vladi so se začeli ježiti lasje in nazadnje je, hočeš ali nočeš, morala se odločiti, da nekaj ukrene, preden se užge sod s smodnikom. Njej v čast bodi povedano, da je držala dano besedo in sedaj ima zbornica pred sabo že načrt zakona, po katerem naj bi se laškimi železničarjem zagotovila boljša bodočnost. Ta zakonski načrt obsega v glavnem sledeče točke: Zboljšanje penzijskih razmer, oziroma pogojev; zvišanje začetne in naslednje mezdne stopnje; skrajšanje delovnega časa in razširjenje počitnih razmer onega osebja, ki nosi odgovornost za varnost prometa in primerno zvišanje tarifov, da se večji stroški pokrijejo. Nadalje vsebuje predloga več točk, kako naj se omejijo izdatki, ki niso za udobnost občinstva ali varnost obrata neobhodno potrebni. Pokojnine se zvišajo za približno 11 odstotkov, veljavno od 1. julija 1913 naprej. Za vdove se določilo da se je moral uradnik poročiti že pred 50. letom svoje starosti, odpravi. Prispevki v pokojninski sklad se ne smejo povišati. Pravila za doseg posojil iz penzijskega sklada se znatno olajšajo.

Najnižje plače se zboljšajo na ta način, da se uvedejo k sedanjim plačam doklade, ki imajo tudi vpliv na odmero pokojnine. Mezde 2:25 lire in 2:50 lire se povišajo za dnevni 50 centimov. Pri dnevni 3:25 lire in 10 centimov doklade se da povišek neha. Na ta način je 22.250 uslužbencev deležnih letnih doklad po 180 lir, onih, ki dobe manj doklad, ker imajo že višje mezdne, pa je 37.750. K temu pa je še prišteti okrog 7000 tistih, ki niso stalni; skupno število vseh uslužbencev, ki bodo priboljšanja deležni, znaša 65.000. Stroški te preuredbe bodo znašali 9 milijonov 338 tisoč lir. Vsled skrajšanja delovnega časa se mora osebo znatno pomnožiti, vlakospremnemu osebju se morajo izpadle urnine nadomestiti v obliki posebnih doklad in vse to skupaj znaša nadaljnjih 6 milijonov 800 tisoč kron. Skupna potreba za uveljavitev nove postave je proračunana na okroglih 15 milijonov 500.000 lir, katere se naj pri-

dobe potom zvišanja tarifov, ki pa se izvede tako, da za občinstvo ne bo posebnost običajna. Zviša se cena brzovalkov pri I. razredu za 10 odstotkov, pri drugem razredu za 5 odstotkov; pri III. razredu pa ostane iz socialnih ozirov sedanji tarif i zanj naprej v veljavi. Splošno se zviša tarif za brzovalno blago, za tovarno blago pa samo na daljave do 25 km. V obratu samem je proračunan prihranek, ki bi se naj dosegel na ta način, da se za nekatera lahka dela nastavi penzioniste proti nakazilu prostega stanovanja in malih denarnih odškodnin. Sprejem brzovalnega blaga ob nedeljah in praznikih se z malimi izjemami odpravi.

Nekaj poslancev je vložilo predlog, da se upostavi posebna komisija, ki naj prouči splošno preosnovo vsake sistema v železniški službi. Uradni list kraljevine Italije je že razglasil kraljev dekret, s katerim se imenujejo člani te komisije. Odbrani so sami strokovnjaki na polju prometa, pa tudi železničarja se ni prezrlo; od vseh pomembnih železničarskih organizacij so poklicani zastopniki v komisijo, ki jih gotovo ne bodo imeli samo za napotje, ampak bodo poslušali tudi njih besedo. — Kdaj bomo še mi tako daleč, da se bo v železničarskih zadevah vprašalo tudi železničarja za njegovo mnenje? Pri nas odločujejo žalibog le sami šofarji, zato smo pa tudi še tako daleč za fronto. Na nas samih je lažje, da se dvignemo in prerijemo v ospredje. To pa nam je le mogoče, če se vrednosti našega stanu v človeški družbi popolnoma zavemo in povzdignemo naš ugled na isto stopnjo, ki nam gre. Samozavest! Kje si? Pridi in vodi nas do cilja!

× × ×

Služaj Florijana Sluga je slika, koliko nemška organizacija Slovincu koristi, ni pa edini, ki nam je znan. Pred dvema letoma sta se vršili dve nezgodni obravnavi zaradi priznanja rent, oba tožitelja, dva strta starčka, sta propadla, dasiravno je bilo — vsaj pri enem — pričakovati povoljnega uspeha, to pa samo radi tega, ker se je obravnavo vršila pred nemškimi Dunajčani ob zastopstvu nemških advokatov, s katerimi se samoumevno nista mogla reveža primerno sporazumeti. Napravila sta tudi oba za nju težavno in drago pot na Dunaj, da sta bila tam prevzetnim Nemcem predmet zasmehovanja. Ne da nista nič dosegla, še stroške sta imela. Opravičeno trdimo, če bi bila moža nemška Miheljna, bi se bili advokatje drugače za nju zavzeli, gotovo bi pa bila tudi kaj dosegla, ko bi ju zastopal rojak Slovenec. Umevno je pa tudi, da se nemški zagovornik za klijenta druge narodnosti ne bo posebno zavzemal, da si ne skvari naklonjenosti, ki jo drugič rabi za svojega somišljenika. Značilno pri vseh teh spornih zadevah pa je tudi to, da se navadno dokumenti, ki jih je tožitelj predložil, izgube, da so revežu za vsako nadaljnjo akcijo zavezana usta. Ker zgoditi bi se znalo, da se dotični spametuje in prestopi v drugo organizacijo, kjer bi se mu ponudila pomoč krepke roke; to pa ne sme biti, da ne obledi ta edina reklamna farba, s katero Prometna zveza še razpolaga, namreč pravovarstvo v nezgodnih zadevah.

Našim mladim plačilnicam. Ni še dolgo tega, ko je pri nas prodrila zavest, da spadamo »Svoji k svojim«, in vendar gledamo danes že lahko s ponosom na uspehe tega spoznanja. Iz vseh krajev naše lepe slovenske domovine nam prihajajo pristopnice iz vrst slovenskih železničarjev, veselo znamenje, da smo zadeli pravo pot, ko smo začeli združevati tudi to stroko pod zastavo J. S. Z. Uspehi, ki smo jih dosegli v tem kratkem času so nam porok, da med slovenskimi krščansko mislečimi železničarji ne manjka prave zavesti, pač pa navodil in bodrila, kar jim je v njih dosednji organizaciji Prometni zvezi popolnoma manjkalo. Centrala se za oddaljene in po vrhu še slovenske člane ni brigala nič, krajevni voditelji pa tudi pri najboljši volji niso mogli priti naprej, ker s samimi obljubami se danes ne pride več nikamor. Povsod, na Štajerskem, tam doli na Goriškem in po celem Kranjskem imamo že člane in tem veljajo naše sedanje besede: **To variši!** Opogumite se! Storite vsak svojo dolžnost, agitirajte vselej in povsod za našo J. S. Z., da postane naša četa močna in zmogljiva. Nasprotniki, ki se sicer nazivljejo krščanske železničarje nas zmerjajo z mešanico, v katero železničar ne more vstopiti. Ta biljka pa je tako slaba, da se nanjo ne bodo mogli upirati, njih trmoglavost jih bo potegnila na dno, od koder bodo potem videli samo le še nas, — postali bodo naši. S ponosom konstatiramo, da nas je že lepo število pri J. S. Z., poudarimo pa, da če stori vsak član svojo dolžnost in pridobi mesečno vsaj enega člana, v naj-

krajšem času lahko postanemo moč, s katero bo treba upravam računati. Spomnimo se lepih besed pesnika Simon Gregorčiča: Ne stori naj samo, kar velevala mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan; ravnamo se po njih! Bodočnost bo naša. Velike važnosti je pa tudi, da vašega glasila ne čitate le sami, ampak ga razširjajte v vaši okolici. Dajte ga brati tudi tistim, ki nas danes še čez ramo gledajo in kmalu se bodele prepričali, da bo njih mržnja nasproti nam prenehala. Ne skrivajmo se, saj je naše strmljenje odkrito. — Življenje ni praznik, na delo tedaj!

Naši članki v zadnjih številkah »Naše Moči« o prožnih delavcih in svetilničarjih so vzbudili pozornost. Pri zadetih povemo, da z besedami ne bomo dosegli končali, ker z golo besedo pri naših razmerah ni nikomur veliko pomagano. Če sociji pravijo, da za svetilničarje ne morejo kaj ukreniti, ker jih je premalo v organizaciji, tedaj tudi mi lahko rečemo, da še nekoliko počakamo, da postanejo svetilničarji vsi naši člani. Za druge nam nasprotne organizacije po kostanj v ogenj segati pa ni naša volja in tudi ne dolžnost.

Kistendže in Konopište.

Mogočni ruski car je v nekdanjem slovanskem Kistindžu, zdaj poromunjen, Konštanci obiskal rumunskega kralja z vsem sijajem, ki se ob takih prilikah razvije. Rumunija je veljala dolgo vrsto let za najzvestejšo pristašino trozveznih držav: Nemčije, Avstro-Ogrske in Italije. Rumunski kralj je član pruske vladajoče rodbine Hohenzollerncev, zato se je osobito Nemčija na njeno zvestobo zanašala. A ob resnih trenutkih se premnogokrat izkaže, da ne drže v državnih pisarnah lepo spisane zvezne pogodbe, pa naj se že spišejo še v tako lepi francoščini, ki se rabi za spisovanje pogodb med državami. Ob balkanski vojski je Rumunija nastopila proti volji Avstro-Ogrske proti Bolgariji. Sledile so protiavrstijske demonstracije, ki so hitro, hitro Rumunce odtujile prijateljski Avstriji. Vedno strupenejša so Rumunci pričeli našo državo napadati in so ji očitali po pravici, da Madžari pomadžurjujejo Rumunce. Rusi so seveda zadovoljno gledali, kako da se Rumunija trozvezi odtuja. Ruski car, najmočnejši in najbogatejši vladar sveta, je v Kistindžu v nedeljo obiskal rumunskega kralja. To bolj kot kaj kaže, da se danes nahaja Rumunija v taboru držav trojnega sporazuma: Rusije, Francije, Anglije. Kaže pa tudi, da če pride, česar nas Bog varuj, do vojske z Rusijo, bodo poizkušali čez našo mejo v kolobarju od srske meje do pruske vdreti v našo državo Srbi, Rumunji, Rusi. Če bi v takem resnem trenutku stala Italija na naši strani, je pač vprašanje, na katero si z da danes ne upa nihče odgovoriti.

V Konopištu je pa minuli teden obiskal našega prestolonaslednika nadvojvodo Franca Ferdinanda nemški cesar Viljem. Ta sestanek je bil zelo velike važnosti, dasi so to začetkom nekoliko tajili. A zdaj po sestanku piše o njem časopisje drugače. Glasilo nemškega zun. ministrstva »Norddeutsche Allgemeine Zeitung« piše o sestanku v Konopištu: Okolnost, da je bil navzoč na posebno željo prestolonaslednikovo v Konopištu tudi nemški državni tajnik veliki admiral Tirpitz, listi zelo naglašajo. Ni potreba še posebej izvajati, da sestanek treh mornariških strokovnjakov, kakor cesar, prestolonaslednik in veliki admiral ni ostal na vsebino razgovorov brez vpliva. Takoj, ko je cesar Viljem odpoval iz Konopišta, je bil pozvan k prestolonasledniku zunanji minister grof Berchtold. V avdijenci pri prestolonasledniku je bil tri ure.

»Militärische Rundschau«, ki je v najtesnejši zvezi z našim vojnimi ministrstvom, objavlja z ozirom na obisk cesarja Viljema pri našem prestolonasledniku z baje poučene strani, da so posvetovalja v konopiških vrtovih največje politične in vojaške važnosti in nadaljevanje gotovih pogovorov, ki sta jih uvedla svoj čas načelnika nemškega in avstrijskega generalnega štaba v Karlovi Varih. List kaže na velike vojaške priprave Rusije in da se od strani trojnega sporazuma računa v resnem slučaju tudi z Rumunijo. Prijazni obisk velikega admirala von Tirpitz ima pa še druge razloge. Pomnožitev ruskega črnomoškega brodovja s tremi dreadnoughti ojači obkolitev trozveze na strani Sredozemskega morja. Sklep Rusije, ravno svoje črnomoške brodovje tako ojačiti, kaže, da se namerava v kratkem času sprožiti vprašanje o poti skozi Dardanele. Znano je, da sili nemški cesar Viljem na pospešitev in ojačenje našega vojnega brodovja in je zato zdaj vzel s seboj Tirpitz. Zgradba naših dreadnoughtov se v vsakem

slučaju pospeši. Stoji, da bodo štirje novi dreadnoughti zgrajeni v treh in ne v petih letih, kakor so dovoljeni planilni obroki za zgradbo teh dreadnoughtov, in da se bodo v prihodnjih delegacijah zopet novi dreadnoughti zahtevali.

× × ×

Pogled v bodočnost ni nikakor zadovoljiv!

Sužnji socialne demokracije.

Volilno ljudsko društvo »dr. Karol Lueger« je imelo pred tednom v Meidlingu pri Dunaju shod svojih zaupnikov, katerega se je udeležil socialno-demokratski načelnik okrajne kontrole in okrajni odbornik g. Tempfer. On je skozi celih šest let zaposlen pri prvem nižjeavstrijskem delavskem konsumnem društvu, pri največjem podjetju socialnih demokratov, in kot tak ve veliko iz lastne skušnje. Rekel je, da se mu je prakтика obersodrugov že pred enim letom ogabila; radi tega in ker so ga uslužbenci konsumov v to pooblastili, stopa z odkritji pred javnost.

Pred letom sem se že bavil z mislijo, pravi, da odložim moj posel, ker sem zapazil med mojim prepričanjem in delovanjem, oziroma početjem nekako dvanajstglavne rdeče kamarile zelo velik prepad. Kdor pa pozna socialno-demokratski terorizem, mi bo priznal, kako skrbno mora človek pred temi ljudmi varovati svoj hrbet; njihov geslo se glasi: Če mi nočeš biti brat, ti zavijem vrat. Ostal sem tedaj še in počakam, da me sami izbacnejo. Na vladajočih razmerah po konsumih so uslužbenci popolnoma nedolžni, ker nimajo kot taki nobenega vpogleda v notranje poslovanje; so navadni hlapci, izkoriščani do skrajnosti. Svojega prepričanja in mnenja ne sme nobeden izraziti, drugače je po njem. Vsi uslužbenci konsumov stoje za menoj, ker osamljen ne bi smel vam tako jasno govoriti.

Lani sem bil povabljen k neki zaupni posvetovalni seji, v kateri je posl. Renner izjavil, da mu je tajnik Exner priznal, da tako ne more naprej. Čveteročlanski komitè je dognal, da je v teku treh let izginilo 750.000 K rezervnega zaklada. Ta zaklad je bil še v istem času zbran, ko sociji še niso bili neomejeni gospodarji v društvu, ki je takrat cvetelo kot prava gospodarska zadruga v popolni slogi s svojimi nastavljenici. Ko so bile blagajne polne in v redu, so prišli nepoklicani sodrugi, da jih izpraznijo, in to so tudi vestno storili. Velike izgube je imelo konsumno društvo pri lastnih podjetjih, tako v prekaževalnici 56.000 K, pri mlekarstvu 40.000 K in pri pekarijah, ki bi uspevale, če bi se ne bilo na škodo članov vedno eksperimentiralo z dragimi in nepotrebni stroji. Konsum poseda tudi nek mlin in tovarno za izdelavo ječmene kaše; po nakupu teh objektov se je govorilo o neki neopravičeni proviziji 10 tisoč kron. Letna poročila članom so se potvarjala, namenoma potvorjena poročila so se predlagala tudi oblastem. Vse to je delal ustanovitelj Exner. O škandaloznih razmerah v prekaževalnici govorijo dejstva, da se je moralo lani uničiti 15.000 kg mesa, drugih 500 kg, ki se je prikrilo uradnim organom, se je presušilo in potem razprodalo po 2 kroni za kilogram. Tudi neke vrste salam so izdelovali iz pokvarjenega mesa. Ko bi bili uslužbenci znali, kakšno blago morajo prodajati, gotovo bi se bili temu uprli. Slanino smo po naših filijalkah prodajali članom po 80 in 85 krajcarjev kilogram, vodja prekaževalnice — jud — pa je isto prodajal prekupcem v velikih množinah po 69 krajcarjev kilogram. Nadzorovalni svet se je v omenjeni zaupni seji izrazil, da so mu vse svinjarje neznane; vse se je zvrčalo na Exnerja, ki je danes varen posestnik leep hiše in velike trgovine v Gablicah.

Se nekaj o izkoriščanju uslužbencev. Jud in milijonar dr. Karpeles, ki je svoječasn vso socialno-demokratsko upravo preosnoval, je takoj v prvi seji poudaril, da podjetja ne morejo uspevati, ker se uslužbencem predobro godi, so namreč predobro plačani. 26 do 34 K za moške in 16 do 24 K za ženske na teden, to je seveda za obersocija in milijonarja Karpelesa preveč, ki se je drznil celo izreči, da so dopusti uslužbencem nepotrebne, za organizacijo pa predragi. Ali ne sedi ta Karpeles tudi v državnozborskem odseku za socialno zavarovanje?

Višek socialno-demokratske hinavščine pa je njih propaganda za osemurni delavnik, za katerega morajo govoriti vsi uslužbenci, dasiravno sami vpreženi brez izjeme po 10 ur na dan in še više. Po pravilih ne smejo konsumi zaposlovati ljudi pod 18. letom; Karpelesu pa pride na misel, da treba nastavljeni le mladoletne, ker so cenejše

moči. Konsumno društvo tudi ni opravičeno izdajati vajenška učna spričevala; čas, ki ga mlad človek žrtvuje rdečim požeruhom, je tedaj zanj izgubljen.

Govornik je končal: Oropam sem za ves moj idealizem, jaz te korupcije ne strpim več. Skrajni čas je, da se obersodrugom potegne krinka raz obraz, da se uboge uslužbenke reši iz robotsva. Vem, kako me bodo napadli, bojim se jih pa nikakor ne. Vem, da kot sam ne morem veliko opraviti, uslužbenci sami me tudi ne morejo zadostno podpirati, ker so preveč uklenjeni v rdeč terorizem, le velika in mogočna stranka zmore nastopiti z uspehom. Hvaležno delo bode te danes storili, če razvijete tako agitacijo, ki bo kos, da odstrani rdeče mrčese in reši njih žrtve iz suženjstva.

Obč. svetnika Müller in Hemala sta izrekla govorniku za njegova odkritja hvalo zborovalcev in cele krščansko-socialne stranke ter poudarila, da je vsakega pošteno mislečega človeka dolžnost, da pomaga pri zdravljenju teh neznosnih razmer.

Z zadevo izginulih 750.000 K se je 10. t. m. bavil tudi že nižjeavstrijski deželni zbor, v katerem je posl. Bielhla-vek na podlagi Tempferjevih razkritij stavil na cesarskega namestnika primerno interpelacijo.

Vsiljuje se nam pri tem misel, koliko slepote je še med ljudstvom, ki še vedno trdovratno drvi za socialno demokracijo, naposled pa, ko mu že sili voda v grlo, pa vendar najde pot do krščanskih strank. Taki so tudi vzorogospodarji liberalci z njihovimi polomi; toda kaj bi se čudili, med liberalcem in socialnim demokratom itak ni nobene druge razlike, kakor ta, da molzejo svoje kravce vsak po svoje.

Okno v svet.

Papež o mirovnem gibanju. V konzistoriju dne 25. maja je papež v svojem govoru izrekel med drugim tudi naslednje besede: »V resnici se zahteva danes bolj kot kdaj mir, kajti vsepovsod se vidi, kako se vzdigujejo socialni razredi proti socialnim razredom, stanovi proti stanovom, narodi proti narodom, in to tekmovanje, ki opstaja od dne do dne bolj ogorčeno, se dostikrat in nenadoma izcini v grozne boje. Na delu so zelo ugledni in resni možje, ki premotrivajo zadeve narodov in človeške družbe ter delujejo skupno za ideje in sredstva, da preprečijo nesrečo notranjih nemirov in vojnih grozovitosti in da pospešujejo na znotraj in na zunaj trajno dobrodejnost plodnosnega miru.«

Nova tiskovna postava na Ogrskem določa: Dnevnik, ki izhajajo v Budimpešti, morajo položiti 50 tisoč kron kavcije, oni na deželi pa 25 tisoč kron. Tednik, ki izhaja v Budimpešti, bo moral plačati po novi postavi 25 tisoč K, na deželi pa 12.500 K kavcije. Posledica tega bo seveda, da se bodo vsega tiska na Ogrskem polastili judovski kapitalisti.

Američanke proti alkoholu. Letošnje spomlad so se ženske v Zedinjenih državah prvič udeležile volitev v občinske zastope. Volit jih je prišlo 80%, moških volilcev pa le 70%. Glavno žensko geslo pri volitvah je bil boj alkohol, bodisi da so same kandidirale ali pa podpirale kandidate, ki so se morali zavezati, da bodo delovali proti prodajanju alkoholnih pijač. Kjer so prodrele ženske zastopnice, so takoj sprejele sklep proti krčmam, katerih bodo v kratkem nad tisoč zaprli.

Ljudski dom cesarja Viljema. Mesto Ljubek je dobilo krasno hišo v spomin na vladarski jubilej nemškega cesarja Viljema. Lastnik velike trgovske hiše, Poschl, je podaril 800 tisoč mark, da se zgradi ljudski dom cesarja Viljema. Palača, pred katero postavi država na svoje stroške spomenik cesarja na konju, je oddoljena izrecno le za javne namene. Notri bo knjižnica in bralne sobe za odrasle in otroke. Te so zopet posebe za ženske in moške, oziroma za dekleta in fante. V hiši bo velika dvorana za predavanja, v katero bo šlo do 1000 oseb, nekaj manjših prostorov za seje in cela vrsta sob z zgornjo svetlobo za umetniške razstave.

Socialna demokracija v Bolgariji se nahaja v veliki nevarnosti. Namesto da bi se bili združili skupini »ozkih« in »širokih« socialistov, se je zadnji čas ustanovila še tretja socialistična stranka »nevtalnih«, h kateri bodo najbrž prestopila društva železničarjev, učiteljev, poštnih uradnikov, občinskih uslužbencev itd., ki so včlanjena v »zvezi zvez«. To bi bil za očiščeno socialno demokracijo hud udarec. Sedaj se mudi na Bulgarskem predsednik mednarodne strokovne zveze poslanec Legien iz Berlina in skuša zediniti »ozke« in »široke« sodruge, a dosegel bo komaj kaj.

Izvoz sladkorja iz naše države je v letu 1913 znašal 1151 mil. metr. centov. Angleška je kupila 152 mil. metr. centov več kakor leta 1912, Turška in Grška 1 mil., Srbska in Bulgarska 0.13, Rumunska 0.04 milijona meterskih centov več kot prejšnje leto. Vzrok živahnega izvoza na Balkan je bila vojna, ker niso prizadete dežele izdelovale za časa vojske skoraj nič sladkorja. Veliko sladkorja je šlo tudi v Vzhodno Indijo, in sicer 1.563.000 meterskih centov nasproti 627.000 meterskim centom leta 1912. Le Italija je vzela 36.000 meterskih centov manj kot prej. Na izvozu je Avstrija deležna s 73.19%, Ogrska pa 26.81%. Ves izvoz sladkorja je imel ceno 287 milijonov kron (leta 1912. le 234 milijonov kron). Od leta 1864. do leta 1913. je bilo iz Avstrije čez mejo prodano za 5974 milijonov kron sladkorja.

Izdajatelj in odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk Katoliške Tiskarne.

Pristopajte k Jugoslovan. Strokovni Zvezi!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezanin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

KUČ
BR. NOVAKOVIČ
LJUBLJANA-LIBAN

KUČ

Zdravniško priporočeno **kritvoreče vino, daje moč in zdravje.**

Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštne povzetju K 4.80.

Edina zaloga **BR. NOVAKOVIČ**
veletrgovina vina, vermuta, marsale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Sladni čaj-zajtrk!

Krili 50% prihranka in okusen zajtrk. Južna! doseže oni, ki namesto kave, čaja, kakaa, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto mleka za otroke, so otroški bolezniki manj nevarne. — Je za pomoč za otroke. Dr. pl. Trnkoczyjev sladni čaj ima ime **Sladni čaj** in lovlivo cenejši. — Je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 80 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkoczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: lekarnar Trnkoczy. — Josefstädterstrasse št. 26, Radetzkyplatz št. 4. V Gradcu: Sackstrasse št. 4.

Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih tvrdki Trnkoczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg št. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno suknjo za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, čefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifona v vseh kakovostih in širinah; potrebšrine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznane nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinjših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robc. — Zaloga gosjega perja in puha. **Vedno sveže blago!**

"ZENIT"

Tovarne za asbestškrilj „ZENIT“
družbe z om. zavezo, Mor. Žumberk
dobavljajo najboljši in najcenejši
krovski material

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo
„Našo Moč“.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:

Balsam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljeno in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti oginjavanju otrok in proti potjenju nog, skatlica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodiji, za odstranitev kurjih oces in trde kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, skatla 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljeno sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrsten pripomoček proti kašlju, steklenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

AMERICANA

Simona Almetek
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Rokovratni Pijavica daje se brezplačno.

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avguſt Dreſe, Ljubljana
— Mnogokrat odlikovana. —

Priporočajo se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na **štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

The PeKo shoe

Varstvena znamka.

Peter Kozina & Ko.
Tovarna čevljev v Trzinu, Gorenjsko.
Najmodernejše podjetje monarhije.
Otvoril sem lastno prodajalno
Na drobno v Ljubljani Na debelo
Breg št. 20 (Cojzova hiša).

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporočajo
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Svoji k svojim!

A. LUKIČ
Ljubljana, Pred Skofijo št. 19.
Konfekcijska trgovina
za dame, gospode, dečke in deklice
se najtopleje priporočajo.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporočajo svojo bogato zalogo raznovrstnih
voznih koles in šivalnih strojev
— za rodbino in obrt. —

Najboljša, na sigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica
registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6
pritličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska
in jih obrestuje po

4 3/4 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštahranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.